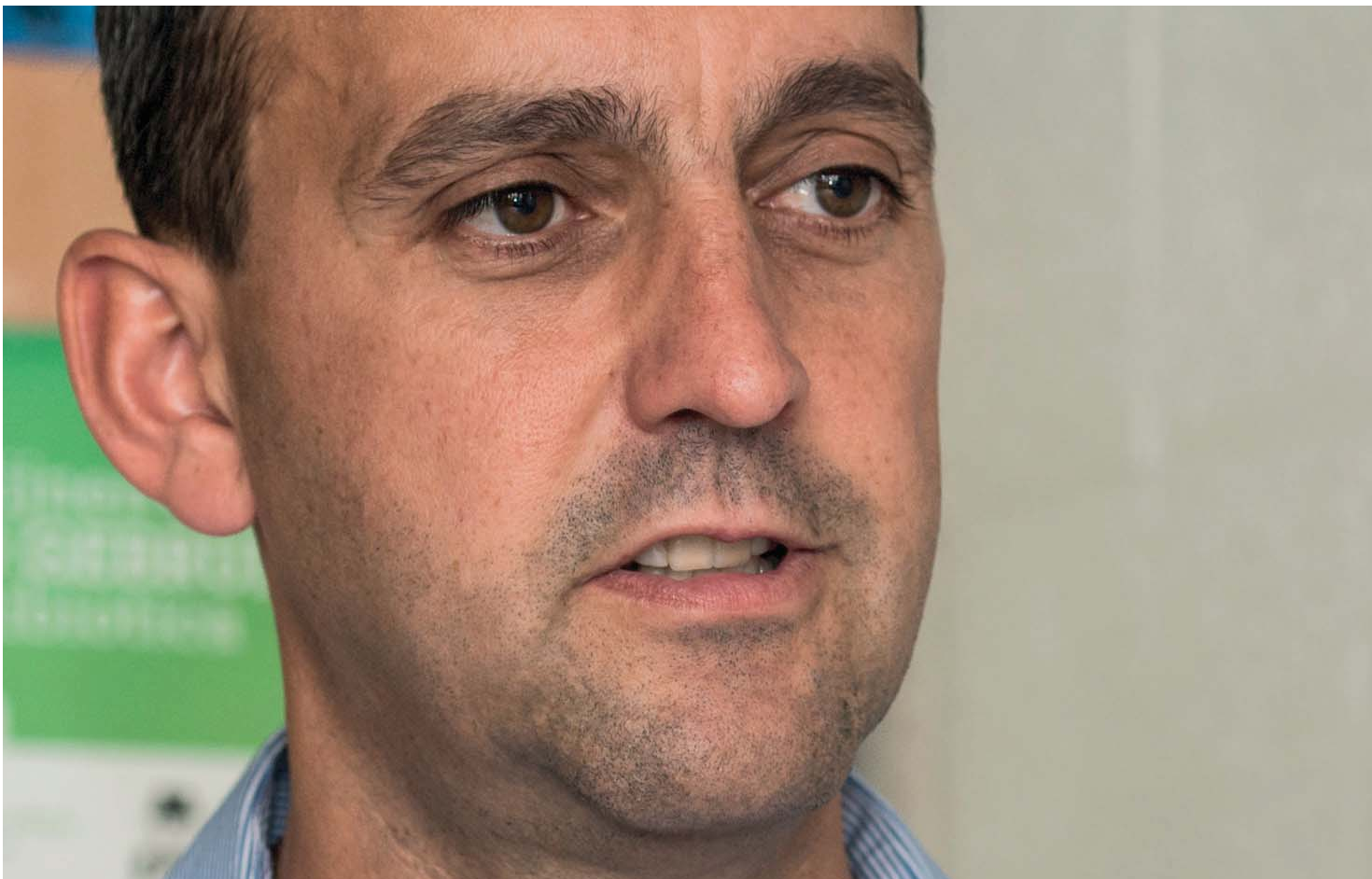

Professor Jeroen Dewulf: 'We zijn de fase van ontkenning voorbij'

Kritisch op antibiotica

Er komt steeds meer druk op het antibioticagebruik in de veehouderij te liggen. Daarnaast legt nieuwe regelgeving omtrent het gebruik en de verplichte registratie ervan de inzet van middelen in België voor het eerst aan banden. Het moet met minder, stelt AMCRA-voorzitter Jeroen Dewulf. 'Anders wacht mogelijk nog strengere wetgeving.'

tekst **Annelies Debergh**

Hoogleraar veterinaire epidemiologie. Dat is de functie van Jeroen Dewulf aan de faculteit Diergeneeskunde op de Universiteit Gent in Merelbeke. Bekender is hij in de sector als voorzitter van AMCRA, het wetenschappelijk orgaan dat inzet op verlaging van het antibioticagebruik in België.

Sinds afgelopen zomer een nieuw Koninklijk Besluit van kracht werd, gaat de reductie van antibiotica in de veehouderij in een hogere versnelling. Jeroen Dewulf

weet het hoe, wat en waarom precies uit te leggen.

Hoe zit het met het antibioticagebruik in België?

'In het algemeen neemt het gebruik duidelijk af. Alleen in 2014 zette de dalende trend niet door, maar in 2015 hadden we alweer een daling en over het geheel kunnen we zeggen dat sinds 2011 het antibioticagebruik reeds met 16 procent is gedaald. Ongeveer 16 procent van de vooropgestelde daling met 50 procent is al iets,

maar het moet nog beter. Antibiotica-reductie is geen lineair verhaal, het duurt even voor de bewustwording echt op gang komt. Maar ik blijf optimistisch en ben ervan overtuigd dat het doel moet worden gerealiseerd.'

'Het wordt nog hard werken, maar het feit dat de overheid onze doelen mee ondersteunt, is een heel sterke troef. We zijn van auto-regulatie naar co-regulatie gegaan. Dat betekent dat elk een stuk van de verantwoordelijkheid neemt. Het bete-

kent echter ook dat wanneer het verbruik van antibiotica niet snel genoeg daalt, er verdere wettelijke kaders komen om het gebruik verder aan banden te leggen.'

Speelt reductie van antibiotica wel voldoende?

'Ik heb de indruk dat we de fase van ontkenning voorbij zijn. Met een grotere bewustwording zijn we terechtgekomen in een meer constructieve fase. Wat gaan we precies aanpakken? Hoeveel willen we teruggaan in gebruik van antibiotica en hoe gaan we dat realiseren? Het verhaal is nu doorgedrongen tot op politiek niveau. Dat helpt om de aandacht voor een lagere inzet van antibiotica meer impact te geven.'

Wat beoogt AMCRA precies?

'Oorspronkelijk is een tienpuntenplan opgesteld met daarin drie kwantitatieve doelstellingen. Zo is het de bedoeling om tussen 2011 en 2020 het antibioticagebruik met vijftig procent te laten dalen en het gebruik van kritische antibiotica met zeventig procent te reduceren. Een derde doelstelling is om het gebruik van gemedicineerde voedders met de helft te laten afnemen. Enkel de eerste twee staan echt in rela-

tie tot de rundveehouderij. Aangezien we nog niet echt meten per diersoort, is het moeilijk om exact te zeggen wat het aandeel van de rundveehouderij is in het totaalgebruik en het gebruik van kritische antibiotica.'

'Voor de rundveehouderij is het verhaal van antibioticareductie – met uitzondering van de kalversector – niet zozeer een verhaal van de grote volumes. De rundveehouderij staat voor een reductie van het gebruik van kritische antibiotica: het aantal ingezette derdegeneratiemiddelen, de breed spectrum-cefalosporinen en fluoroquinolones, moet teruggebracht worden.'

'We moeten af van het idee dat we het ene pilletje gewoon door een ander pilletje vervangen'

Wat zegt de nieuwe wetgeving over de registratie van het geneesmiddelengebruik?

'Er was al langer sprake van om het gebruik van antibiotica verplicht te gaan registreren. Het doel is om zo het gebruik van de kritische antibiotica meer aan banden te leggen. Veehouders mogen ze in principe niet meer gebruiken. Er zijn wel een aantal uitzonderingssituaties waarbij wel nog kritische antibiotica kunnen worden gebruikt. Als bijvoorbeeld met een antibiogram kan worden aangetoond dat tegen een bepaalde kiem alleen een rood antibioticum werkzaam is, dan kan dat rode antibioticum nog worden ingezet. Bij een gelijkaardige infectie kan dat ook op basis van een historische monsternamen worden aangetoond.'

'Maar het is zeer uitzonderlijk dat geen enkel ander eerste- of tweedegeneratieantibioticum werkt. Vaak zijn er voldoende andere alternatieven voorhanden. Een andere uitzondering is in geval van een levensbedreigende infectie. Dan mag een dierenarts gebruikmaken van kritische antibiotica op voorwaarde dat het een uitzondering blijft. Het doel is wel dat dierenartsen gestimuleerd worden om oudere antibiotica te gaan gebruiken. Als de wetgeving goed wordt uitgevoerd, dan moet het verbruik van kritische antibiotica in een jaar tijd met 75 procent kunnen dalen. Het moet zo snel kunnen gaan.'

Zet België met de nieuwe wetgeving een stap in dezelfde richting als Nederland?

'De nieuwe wetgeving op de verplichte registratie van het antibioticagebruik zorgt ervoor dat we het gebruik in de diverse sectoren alvast beter in beeld krijgen en dat we de bedrijven individueel ter verantwoording kunnen roepen. In Nederland moet nu al elk bedrijf een bedrijfsgezondheidsrapport kunnen voorleggen. In België is in het tienstappenplan ook opgenomen dat op elk bedrijf op termijn een bedrijfsgezondheidsplan aanwezig moet zijn, waarin een advies en het protocol omtrent te behandelen infecties worden vastgelegd. Die stap vraagt een bewustwording van de hele sector.'

Waar valt nog winst te halen voor veehouders om het antibioticagebruik verder te laten dalen?

'De meeste winst valt te halen bij de preventie. Het gaat over zaken zoals hygiëne en bioveiligheid. Met de groei van de bedrijven neemt het belang toe om daar aandacht voor te hebben. Ik vergelijk het vaak met een voetbalgoal. Bij een kleine goal kan zelfs een matige keeper alle ballen tegenhouden. Maar met een grotere goal wordt dat moeilijker. De kans dat iets gebeurt, wordt almaar groter. Koeien worden ook steeds gevoeliger. Door de voortdurende selectie op productie-eigenschappen loopt de robuustheid terug. Het is als rijden met een formule 1-wagen. Alleen de beste zorg is goed genoeg.'

Hoe belangrijk is reductie van antibiotica?

'Reductie draagt bij aan het voorkómen van resistentie in de diergeneeskunde, maar is ook belangrijk voor onszelf. Bij professionelen in de dierlijke sector worden meer resistentieproblemen gezien, denk maar aan MRSA en ESBL. We weten dat er overdracht plaatsvindt van dieren naar mensen. Hoe en hoeveel dat gebeurt, is niet bekend. Resistentieopbouw is extreem complex.'

'Minder antibiotica gebruiken is dus een soort voorzorgsprincipe. Een dat werkt. Hoe meer het antibioticagebruik aan banden wordt gelegd, hoe duidelijker is vast te stellen dat de resistentie weer daalt. Dat is positief voor de gezondheid van zowel mensen als dieren. We moeten ook af van het idee dat we het ene antibioticumpilletje gewoon door het andere vervangen. Het is geen kwestie van alternatieve antibiotica zoeken; het antibioticagebruik moet naar beneden. Als we binnen vijftig of honderd jaar nog oplossingen willen hebben voor bepaalde zware infecties, dan moeten we leren om voorzichtig te zijn met het gebruik van antibiotica.'